

De onbekende die Airam genoemd werd.

Door Louis Spoelstra

Een noodlotssage.

Hij was moe, heel erg moe. Zeeger had ook deze dag weer uren gelopen om werk te vinden, en lange tijd regende het. Van die fijne regen die niet erg lijkt, maar waarvan je tenslotte doorweekt raakt. Nu zat hij leunend tegen de stam van een grote eik, zijn bruine omslagmantel afgedaan en zijn grof geweven linnen hemd lag te drogen in de zwakke zon. De windsels om zijn benen werden hard van de opdrogende modder. Zijn houten sandalen hield hij liever aan, want moest hij snel vertrekken dan waren de leren banden lastig vast te maken.

De eik stond reeds eeuwenlang alleen in het veld, zijn machtige omvang kon de hele leegte vullen. Dorpelingen vereerden de boom en schreven hem helende krachten toe. Aan de voet van de stam lag een zwerfkei met vage ingesleten krassen.

Naarmate de zon krachtiger werd vocht Zeeger tegen zijn vermoeidheid. 'Ik moet wakker blijven, ik mag niet in slaap vallen', sprak hij zich zelf toe. Hij trok zijn bundeltje met bezittingen dichterbij, maar het gezoem van insecten en het zacht ritselen van de takken deden zijn oogleden telkens doen dichtvallen.

Hij zag zich zelf lopen, van nederzetting naar nederzetting, van hoeve naar hoeve. Herbergen meed hij, liever sliep hij ergens in het hooi, maar vaak ook in het open veld. Zo al bijna vijf jaar lang. Alles wat hij bezat kon in een doek over zijn schouder. Wat brood, een kruikje bier, een paar koperen munten en een zilver ringetje met een kleine blauwe steen.

'Hela, landloper wat doe jij hier?' Zeeger schrok wakker en greep naar zijn knapzak. Die lag er nog. Voor hem stond een jonge vrouw. 'Dit is een heilige eik, verderop in de stad zijn logementen waar je kunt slapen. Haast je, straks sluiten de poorten'. Het liep al tegen de avond.

'Wie ben jij, hoe heet je, waar kom je vandaan?' vroeg ze.

'Ik heet Zeeger, ik kom van overal en nergens'.

Het viel hem op dat ze fijne slanke handen had, anders dan de meeste boerendochters.

'En wie ben jij?'

'Ik heet Leida, ik kom iedere dag de boom om kracht vragen. Ik kom van gindse hoeve'.

Aan de bosrand kringelde rook omhoog. In de andere richting tekende zich de contouren van een stad af met de spitse torens van een klooster.

'Voor de poorten van Zuidvenne kom ik te laat, ik zal hier blijven', zei Zeeger. Dat hij daar helemaal niet naar toe wilde, dat zei hij niet.

'Op deze plek kun je niet overnachten, dat brengt ongeluk. Zoek maar een vossenhol of zoiets'. 'Veel ongeluk kan mij nauwelijks nog overkomen' mompelde Zeeger terwijl hij zijn kleren pakte en zich richting stad wende. Leida zag dat hij wat moeilijk liep door een wat slepend been. 'Zeeger, ga met mij mee. Ik zal vragen of je op de hoeve in het hooi kunt slapen'.

De boer hield niet van landlopers maar kon in deze tijd wel een paar handen gebruiken en Leida had een goed woordje voor Zeeger gedaan. 'Morgen kun je meehelpen op het land. Je krijgt er de kost en twee kopermunten voor. Zoek maar een plek in het hooi'. De boer woonde alleen op de hoeve. Zijn vrouw was jong gestorven, na enkele miskramen. Leida was niet hun dochter. Zij was afgestaan door een ongetrouwde vrouw uit gindse stad en naar hier gebracht vanuit het klooster. Leida was inmiddels 15 jaar en een welkome kracht op de hoeve.

De deur van herberg de Witte sloeg dicht. Door een mist van rook vermengd met de geur van verschaald bier keek iedereen om naar de opvallend donkere figuur die zojuist was binnen gekomen. Zwijgend nam die plaats aan de lange lege tafel waar besmeurde tinnen borden en omgevallen bierkruiken getuigden van een eerder gelag. Met een gebaar maakte hij kenbaar dat hij

een bord met eten en een kruikje wilde. Hij droeg een elegante zwarte mantel, dicht gehouden met een zilveren gesp en een lang afhangende cape. Een brede hoed en zwarte sjaal bedekten grotendeels het gezicht. Het flakkerende licht van kaarsen maakten de figuur tot een duistere verschijning.

In een herberg vraagt men doorgaans niet naar een naam, maar in een verre hoek zat iemand die de onbekende desondanks herkende. 'Men zegt dat hij Airam heet en uit het Westen komt. Een voorname reiziger zonder paard. Maar niemand die het echt weet', zei een fluisterstem. 'Laatst is hij gezien op de markt in Gorst. Hij vroeg naar iemand met de naam Warner'.

De herberg was inmiddels grotendeels verlaten. De meeste gasten waren zat en op weg naar huis of te bedde op de zolder. De reiziger bleef nog aan tafel en staarde voor zich uit. Morgen zou hij naar Zuidvenne gaan, maar nu viel hij knikkebollend over de tafel in slaap. In de open schouw doofde het laatste sprankje vuur.

Zeeger kon de slaap niet vatten. Boven hem aan de maanverlichte hemel lichtten tussen de vele sterren die van het Zevengebergte op in telkens wisselende flonkeringen, en weer zag hij die vlammen. Weer zag hij de weerspiegeling in haar ogen. Weer hoorde hij mensen roepend om hen heen toen de vlammen uit de ramen van het klooster sloegen. 'Redt mijn kind, redt mijn kind, redt mijn ...' Een deel van het dak stortte in. Met de handen voor de ogen trachtte de alsmaar roepende vrouw zich nog een weg te banen door het vuur.

Zo had Zeeger het niet bedoeld. God, nee. Hij had alleen wat angst willen aanjagen. Uit boosheid en blinde woede. Het was ook zijn kind dat hem ontnomen was. Niemand wist dat hij haar heimelijk wel eens zag als hij zich als tuinman voor deed. Toen het meisje hem vertelde dat ze weg zou moeten om ver weg ergens te gaan werken brak hij van onmacht en verdriet. Het meisje had hem uit kinderlijk medelijden haar ring tot troost gegeven. De kleine zilveren ring met blauwe steen. 'Dan kun je aan mij blijven denken'.

Ternauwernood kon Zeeger ontsnappen aan de menigte die hem probeerde te overheersen en zijn been vertrapte. Gered door de duisternis van de wallen had hij Zuidvenne kunnen ontvluchten.

Leida was al vroeg in de weer tussen de kippen die scharrelden over het erf. Zeeger bekeek haar vanuit zijn plek in het hooi. Zijn dochter zou nu ook zo oud zijn als zij. 'Zij komt uit Zuidvenne ...' zei hij in gedachten. 'Maar nee, nee, dat kan niet'.

Zoals elke dag ging Leida in de middag naar de eik. Zeeger besloot met haar mee te gaan. Zo kon hij haar onderweg misschien wat uithoren. 'Leida, is dat jouw echte naam?'

'Nee, de boer noemt mij zo. Zo had hij zijn dochter willen noemen'.

'Je weet ook niet wie je moeder is?'

'Mijn moeder moest mij afstaan omdat ze niet getrouwd was. De nonnen hebben mij opgevoed. Zij noemden mij Maria. Toen ik tien jaar werd ben ik naar hier gebracht om de boer te helpen'.

'Maria ...?' vroeg Zeeger. 'Ja', zei Leida zachtjes. 'Alle meisjes kregen daar de naam Maria'.

Zeeger trachtte te verbergen dat hij wat overmand werd door emoties. 'Goede Leida, ik heb hier een kleine ring die mij erg dierbaar is. Ik zou die graag eens aan jouw hand zien dragen. Alleen voor nu, zodat ik er straks naar kan kijken bij de boom'.

Leida keek hem aarzelend aan. Ze zag de blik in zijn ogen en zijn gelaat dat licht vertrokken leek door smart. Ze durfde niet te weigeren.

Zwijgend liepen ze verder.

Bij de eik zat een iemand neergeknield. Een gestalte in zwart gekleed. Er leek dreiging in de lucht te hangen. Vogels hielden zich stil, insecten bleven roerloos met gespreide vleugels.

Zeeger aarzelde, maar Leida liep door. Zeeger volgde, zei het niet van harte. De onbekende kwam omhoog en nam het tweetal op. Het frisse jonge meisje en de wat moeilijk lopende man achter haar. Die trok meer de aandacht. Starend naar het been van Zeeger trok de onbekende de zwarte sjaal meer omhoog en deed wat stappen achterwaarts.

Leida legde haar hand op de steen bij de boom. Zeeger stond er ongemakkelijk bij. De donkere gestalte stond op het punt ongemerkt weg te gaan tot Leida zei: 'Zeeger, kom naast me staan, ik vraag de boom om meer heil voor jou. Ik vraag ook de boer of je langer kan blijven'.

De in het zwart geklede verstarde en keek beiden scherp aan. Het jonge meisje en de wat haveloze man van omtrent veertig jaar met een slepend been die zich leek te verbergen voor zijn blik.

'Mijn broer heette Zeeger. Een naam die je niet veel hoort' zei de onbekende met een plotseling wat verhoogde stem. Toen zag die de ring en leek aan de grond genageld.

'Hoe kom jij daar aan? Wat is jouw naam?' Leida knikte schuw ineengedoken in de richting van Zeeger.

'Warrner!, klonk het met overslaande stem alsof de bliksem was ingeslagen. 'Warrner! Jij bent Warner. Je heet geen Zeeger!'

Vogels fladderden op en het koor van insecten barstte los.

'Dat is de ring van mijn dochter! ... Ook jouw kind!

De vrouw trok de zwarte sjaal van haar gezicht en gespte de mantel open. 'Noem mij geen Airam, ik ben het, Maria. Al vijf jaar achtervolg ik je om háár dood te wreken. Door jouw daad is ze omgekomen in de vlammen. Ik moest haar afstaan, maar ik heb getracht haar te redden'. Terwijl ze dat zei draaide ze haar gezicht in het zonlicht. Duidelijk waren de sporen van brandwonden te zien. 'Tien jaar was ze in het klooster tot jij dacht wraak te moeten nemen, wat zó uit de hand liep. Met je laffe vlucht dacht je een straf te ontlopen. Maar ik heb gezworen je te vinden en je te doden, ook al was je eens mijn lief'.

Leida keek hen beiden ontzet aan, van de vrouw die zich tot wraakgodin verhief naar de man wiens verleden ontluisterd werd.

'Vijf jaar heb ik naar je gezocht, ben ik getrokken van plaats tot plaats. In iedere herberg, op iedere markt heb ik je naam gevraagd. Warner! Al leek je overal en nergens, ontlopen zou je me niet'.

De felle woorden deden Warner achteruit deinzen. Leida trilde over heel haar lijf. De kleine blauwe steen ving een zonnestraal en lichtte ongemeen schitterend op.

'Ik heb een heilige eed gezworen en men zegt dat wie zijn gelofte breekt, onheil over zich heen brengt'. Met deze woorden trok Maria een bijl onder haar mantel vandaan en sloeg Warner met één klap dood.

Even hield de zon op met schijnen. De aarde beefde. Nadat de wolk was weg getrokken hervatten de vogels hun gekwinkeleer en zoemden de insecten verder van bloem naar bloem.

Maria en Leida brachten het lichaam van Warner westwaards van de boom en plaatsten de zwerfsteen naast het graf als baken, waar wanneer de zon er recht boven staat, de avond zes uren telt.

Sindsdien wordt in de volksmond die plek 'Warn's veld' genoemd.